

«Η μνήμη του νερού»

Συμβαίνει μερικές φορές η ευνοϊκή προδιάθεση του κοινού απέναντι σε μια παράσταση, η φήμη της οποίας προέτρεχε της παρουσίας της, να αποβεί εις βάρος των εντυπώσεων, επιβαρύνοντας την αντίληψη των θεατών με υπερβολικές προσδοκίες. Η προθερμαινόμενη με την αίγλη των πρωταγωνιστών και με τη διαφήμιση του έργου αναμονή ανεβάζει τα κριτήρια με τα οποία το προετοιμασμένο κοινό αντικρίζει την παράσταση. Όμως, η αληθινή μάχη των εντυπώσεων δίνεται πάντα στη σκηνή. Ετσι, όταν η πρώτη γεύση που παίρνει ο θεατής από την παράσταση δεν ανταποκρίνεται στις ψηλές προδιαγραφές, δημιουργείται μια διάσταση της παρούσας διάθεσης του κοινού μ' αυτήν που προϋπήρχε. Και αν η παράσταση δεν κερδίζει πολύ σύντομα το χαμένο έδαφος, η διάσταση αυτή θα καταντήσσει χάσμα με-

ταξύ της σκηνής και της πλατείας. Από 'κεί και πέρα είναι θέμα ειλικρίνειας του κάθε θεατή με τον εαυτό του και της πίστης του στην προσωπική του άποψη, την οποία πρέπει να αντιπαραθέσει στην προηγούμενή του θετική προδιάθεση.

Αυτός ο πρόλογος με οδηγεί στο θέμα μου. Η παράσταση του έργου «Η μνήμη του νερού» της Σίλα Στίβενσον από το Θέατρο Αθηνά, πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις να έχει μεγάλη επιτυχία στο κυπριακό κοινό. Όταν το έργο επρόκειτο να ανέβει στην Αθήνα τον Οκτώβρη του 2000 οι προανακοινώσεις στις εφημερίδες έγραψαν για ένα από τα πιο ενδιαφέροντα έργα του σύγχρονου αγγλικού δραματολογίου. Το πρώτο έργο της Σίλα Στίβενσον είχε επιτυχία στην αγγλική σκηνή και μεταφέρθηκε στη Νέα Υόρκη. Η σκηνοθέτις της παράστασης, Νικαίτη Κουντούρη, τα τελευταία χρόνια

έχει υπογράψει δουλειές που προκάλεσαν αίσθηση. Το όνομα του Γιώργου Πάτσα στην ελληνική σκηνογραφία σημαίνει πολλά. Και τέλος, η Καρυοφυλλιά Καραμπέτη φέρνει μαζί της την αύρα των σπουδαίων ρόλων που έχει ενσαρκώσει στο θέατρο από τον καιρό της συνεργασίας της με το Ανοιχτό Θέατρο μέχρι τη «Μήδεια» και την «Ηλέκτρα» στην Επίδαυρο με το Εθνικό. Οι κινηματογραφικές της δουλειές, και ειδικά οι τηλεοπτικές, την έχουν κάνει πολύ γνωστή και στην Κύπρο. Με όλα αυτά είμαστε δικαιολογημένοι στις μεγάλες προσδοκίες μας και το Δημοτικό Θέατρο στη Λευκωσία γέμισε

και στις δυο παραστάσεις.

Προσπαθώ να εντοπίσω σε ποιο σημείο της πράστασης άρχισε, προσωπικά για μένα, να διαγράφεται η σύγκρουση μεταξύ αυτών των προσδοκιών και των άμεσων εντυπώσεων από τα δρώμενα στη σκηνή. Πρώτα η αίσθηση του σκηνικού χώρου, παρ' όλο που όλες οι για άλλο χώρο φτιαγμένες παραστάσεις, αδικούνται παράφορα στη σκηνή και, γενικά, στην αίθουσα του Δημοτικού Θεάτρου (μόνο οι παραγωγές του καίμενου άστεγου ΘΟΚ έμαθαν να προσαρμόζονται εξ ανάγκης). Εδώ, όμως, το οικείο εσωτερικό μιας κρεβατοκάμαρας φάνταζε τεράστιο και άφηνε αμήχανα ακάλυπτη τη φιγούρα της Καρυοφυλλιάς Καραμπέτη, που μόνη και πρώτη αντίκρισε το λευκωσιότικο κοινό.

Το έργο διαπραγματεύεται πανανθρώπινα και παντοτινά θέματα, ανθρώπινες σχέσεις στην καρδιά μιας οικογένειας: μάνα, τρεις κόρες, αναμνήσεις, ενοχές, συγκρούσεις, θάνατος, συγχώρεση, εκλάμψεις ψυχικής επαφής μέσα στην απελπιστική απουσία επικοινωνίας. Και ποιος δε τα 'ζησε και ποιανού δεν αρέσουν τέτοιου είδους έργα, στα οποία αντικαθρεπτίζονται τα γέλια και τα κλάματά μας; Πιστεύω, όμως, πως στη συγκεκριμένη παράσταση είχαν αλλαχτεί όλοι οι εσωτερικοί ρυθμοί του κειμένου, είχαν αλλοιωθεί οι στιλιστικοί τονισμοί του και, ως αποτέλεσμα, μεταμορφώθηκε το συναισθηματικό κλίμα του έργου. Μια και επρόκειτο για έργο άγνωστο, αγνώστου για μας συγγραφέως, ήταν δύσκο-

λο να διαχωρίσουμε τι προκαλούσε το κείμενο ή η παράσταση, μέχρι που η λήψη μας άρχισε να διαστρωματώνεται στο άκουσμα του κειμένου ή και χώρια στα άλλα στοιχεία της παράστασης. Έχω την εντύπωση ότι οι χαμηλοί τόνοι και η εσωτερικότητα θα ταίριαζαν πολύ περισσότερο και στη φύση του χιούμορ και στην πίκρα του έργου της Σίλα Στίβενσον, αλλά στην παράσταση της Νικαίτης Κουντούρη υπήρχε διάχυτη εξωτερικότητα και πλήρης απουσία του «τέταρτου τείχους» - μετωπική παρουσίαση προς το κοινό. Έτσι, τα μικρά χορευτικά, οι μεταμφιέσεις κ.ά. μετατρέπονταν ξεχωριστά σε «νούμερα». Και η πρωταγωνίστρια πρωτοστατούσε στον προσανατολισμό της παράστασης προς τις άμεσες αντιδράσεις των θεατών. Οι κλιμακώσεις της φωνής, η μετωπική (προς το κοινό) στάση στις πιο κρίσιμες (υποτίθεται) ψυχολογικές στιγμές, το επιφανειακό παίξιμο, η υπερβολικά έντονη προφορά του λόγου, όλα αυτά χαρακτήριζαν τα μέλη του θιάσου.

«Η μνήμη του νερού». Ο ίδιος ο τίτλος συνειρμικά οδηγεί σε έννοιες όπως «βάθος», «σιωπή», «ρευστή συνέχεια», «εσωτερικότητα», «ενδοσκόπηση». Η επιφανειακή και η νευρικά διακοπτόμενη στιλιστική της παράστασης διέφερε κατά πολύ από το εννοιολογικό σύστημα της «Μνήμης του νερού».

Νόνα Μολέσκη

Μετάφραση: Μαριλένα Παναγιωτοπούλου
Σκηνοθεσία: Νικαίτη Κουντούρη
Σκηνικά - Κοστούμια: Γιώργος Πάτσας
Μουσική: Ελένη Λομβράδου
Παίζουν: Καρυοφυλλιά Καραμπέτη, Σοφία Σείρλή, Μπέσσυ Μάλφα, Ιφιγένεια Αστεριάδη, Στάθης Κακαβάς, Πέρης Μιχαηλίδης